

Прецедент, 2006. – 293 с.

10. Чернооченко С. І. Цивільний процес: навч. посіб. / С. І. Чернооченко. – К.: ЦУЛ, 2005. – 472 с.

УДК 347.78

Мєліхов А. Г., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Омєльченко Г. В., асистент

СЛУЖБОВІ ТВОРИ: ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВИЙ СТАТУС

Поняття «службовий твір» визначено у ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Службовий твір – це твір, створений автором у порядку виконання службових обов'язків відповідно до службового завдання чи трудового договору між ним і роботодавцем. Щоб твір було визнано службовим, його створення має передбачатися у трудовому договорі(контракті) або в результаті виконання автором службового завдання [1]. Якщо автор створив твір, який не передбачено умовами трудового договору (контракту) або службовим завданням, то такий твір не вважатимуть службовим і всі права на його використання повністю належатимуть автору. Укладаючи трудовий договір (контракт) або призначаючи автору службове завдання, роботодавець фактично купує в автора твору пов'язані з ним виключні майнові права. Особисте немайнове право залишається за автором твору, як визначено у ст. 16 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Чинним законодавством України встановлено, що виключне майнове право на службовий твір належить роботодавцеві, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) та цивільно-правовим договором між автором та роботодавцем [1]. Наразі за створення та використання службового твору автору належить авторська винагорода, розмір і порядок виплати якої встановлюється трудовим договором (контрактом) та цивільно-правовим договором між автором і роботодавцем. Отже, при використанні службового твору його автор, крім заробітної плати, має право на виплату авторської винагороди. Виплачувати авторську винагороду має та особа, яка використовує службовий твір. Для авторського права традиційною є договірна форма правовідносин між автором та особою, яка використовує результати творчої діяльності автора. Виходячи з цього, можна сказати, що одним із засобів захисту авторських прав на службовий твір є авторський договір. Авторський договір, як відомо, сутність договору визначається не його формою, а змістом.

Однією з найактуальніших проблем на сьогодні є невизначеність з майновими правами на службові твори у разі ліквідації установи-наймача. Згідно з чинним законодавством України виключне майнове право на службовий твір належить роботодавцеві, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) та (або) цивільно-правовим договором між автором і роботодавцем, тоді як немайнові права належать авторові твору. При реорганізації установи-наймача вся сукупність прав та обов'язків переходить до правонаступника.

Стаття 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права» передбачено, що предметом договору про передачу прав на використання твору не можуть бути права, яких не було на момент укладання договору. Ця норма – один із способів убезпечити інтереси автора від уступки права на раніше обумовлених умовах щодо твору, художня та комерційна цінність якого може бути набагато вищою, ніж була на момент укладання угоди. Слід зазначити, що умови договору, які погіршують становище автора порівняно із становищем, встановленим чинним законодавством, а також умови, що обмежують права автора на створення майбутніх творів на зазначену в договорі тему, є недійсними. Необхідно також сказати кілька слів про час укладання авторського договору щодо службового твору. Якщо договір укладається на твір, що вже існує, який автор створив з урахуванням своїх службових обов'язків – то використовувати такий твір наймач може лише після укладання авторського договору. За авторським договором замовлення автор зобов'язується створити в майбутньому твір відповідно до умов договору і передати його замовникові. Договором може бути передбачено виплату замовником авторові авансу, як частини авторської винагороди. Чинним законодавством України передбачено, що сторона, винна у невиконанні або неналежному виконанні умов договору, відшкодовує іншій стороні всі завдані збитки, враховуючи втрачену вигоду.

Будь-яке право можна вважати реальним лише за умови надання правовласникові достатніх засобів для попередження порушень його прав і забезпечення захисту та відновлення вже порушених прав.

У ст. 51 Закону України «Про авторське право і суміжні права» визначено порядок захисту авторського права і суміжних прав. Зокрема, захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством. Підставами для звернення авторів до суду є вчинення будь-якою особою дій, що порушують особисті немайнові права автора (оскільки, як зазначалось раніше, майнові права належать роботодавцеві за змістом поняття «службовий твір»), а також вчинення дій, що створюють загрозу порушення авторського права та (або) суміжних прав. Але на сьогодні існує також проблема функціональної структуризації системи судових

органів у сфері захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності в цілому та службових творів зокрема. Суди загальної юрисдикції, у зв'язку з великою завантаженістю та браком спеціальної фахової підготовки суддів, не в змозі ретельно займатися справами такої складної категорії [3].

На сьогодні є нагальна потреба в проведенні спеціалізації суду та додаткової фахової підготовки суддів щодо питань інтелектуальної власності. Поряд з реструктуризацією судової системи, необхідні ефективні засоби досудового розгляду справ, як це існує в багатьох країнах світу і вимагається Угодою TRIPS (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights). Дослідження ситуації, яка склалася стосовно службових творів, а також чинного законодавства, свідчать про те, що в Україні здійснено насправді дієві кроки щодо захисту прав авторів при створенні ними службових творів. Це позитивно впливає на ринок інтелектуального потенціалу країни, конкурентоспроможність національної економіки, а також ефективність загальної стратегії економічної безпеки держави [3].

Література

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ / Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 13. – Ст. 64.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
3. Службові твори [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://yurincom.com/ru/yuridichnyi_visnyk_ukrainy.

УДК 34.08

Мишко Д. О., студент,
Економіко-правовий факультет,
Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
Науковий керівник: Оніщенко О. В., к.ю.н., доцент

ПРАВО НА СТРАЙК ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ПРАЦЮЮЧИХ

Становлення України як правової та демократичної держави потребує якісного регулювання як усіх суспільних відносин у сфері права взагалі, так і безпосередньо суспільних відносин, що виникають з питань трудового, соціально-економічного захисту працюючих. Встановлення ефективних засобів захисту прав працюючих є одним з індикаторів розвитку нашого суспільства у його прагненні до євроінтеграції.

Право на страйк є конституційним правом кожного, хто працює [1]. Згідно з ч. 1 ст. 17 Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів» страйк – це тимчасове колективне добровільне